

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponent*

Autorka práce: Odvářková Adéla

Název práce: : Pečovatelé o opuštěná zvířata jako specifický typ dobrovolníků: vliv vztahu se zvířaty na konstrukci identity

Vedoucí práce: Mgr. Barbora Spalová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jiří Bureš

Navržené hodnocení: dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Autorka se na začátku své studie ptá, jaké společné okolnosti ovlivnily pečovatele o zvířata k volbě tohoto povolání a jaké důsledky má tato volba na psychickou a sociální identitu pečovatelů. Autorka na konci studie dochází k tomu, že převážným důvodem je zkušenost se zvířaty z dětství. Dále zjišťuje, že pečovatelé se vymezují vůči lidem, kteří nepečují vhodně o zvířata; péče o zvířata se také stává naprosto dominantní charakteristikou jejich osobní identity.

Práce je strukturována jako podobné práce tohoto charakteru.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka používá některé poměrně starší zdroje („současná situace v útulcích“ s odkazem na článek z r. 2011, s. 35-36), nebo odkazuje na odbornou práci nevhodné zdroje (<http://dogslife.cz>).

Krátké nahlédnutí do tematické struktury literatury o dobrovolném pečovatelsství ukazuje významné téma *dysfunkcí a problémů uvnitř samotného pečovatelsství a psychických problémů, které jsou s péčí o zvířata spojené*. Zajímavá je konceptuální hranice mezi „animal hoarding“ a „pečovatelsstvím“? – Literatura pokrývající tato témata a tyto problémy měly být obsahem teoretické přípravy.

Na příklad:

Patronek, Gary J. 2006. "Animal hoarding: its roots and recognition." *Veterinary Medicine* 101.8 (2006): 520.

Můžeme na příklad uvažovat o tom, že dalším sociologicky zajímavým napětím je mezi *dobrým úmyslem pomoci* a v některých případech následnou *špatnou pomocí* zvířatům, nebo

o psychických následcích pro samotné pečovatele. Dále je snadné naznačit působení napětí mezi *odborným* věděním a péčí o zvířata.

Dále vzhledem ke zvolené metodologii rozhovorů by měla teoretická část obsahovat minimálně krátké pojednání o problému „sebe-ospravedlňování“ a způsoby legitimizace selhání (zde autorka identifikovala moment „emocionální distance“ ve smyslu „ne všechny je možné zachránit“, což však autorka staví k problému zvířat ve společnosti, nikoliv o existenci stejné distance k vlastním omylům v péči o zvířata). Tuto okolnost je také v literatuře možné najít:

Vaca-Guzman, Maria, a Arnold Arluke. 2005. „Normalizing passive cruelty: The excuses and justifications of animal hoarders“. *Anthrozoös* 18 (4): 338–57.

Autorka používá cizojazyčnou literaturu.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

V popisu fungování útulků chybí i odkazy na případy selhání, např. městský útulek v Ostravě (2015), soukromý útulek v Dobramově (2015), soukromý útulek v Skrýšově u Polné (2015). Práce postrádá pojednání o „dějinách útulků“, jež by nebyly jen generalizací „jak funguje útulek“, nebo vyprávěními samotných pečovatelů, či legislativní formou, ale i *reálnými událostmi*. Díky tomu bychom lépe porozuměli sociální struktuře pečovatelských domů a i samotným osobnostem pečovatelů – je zřejmé, že se nepotýkají jen s problémem lidé-zvířata, ale i pečovatelé-zvířata, respektive pečovatelé-pečovatelé. Tato „vnitřní“ dynamika byla opomínána.

Volba metody rozhovorů je snáze uplatnitelná tam, kde očekáváme střet perspektiv, který pak usnadňuje sociologickou neustrannost. Zde jedna strana zúčastněných nemůže promluvit – zvířata samotná. Bereme-li totiž vážně ve výzkumu zvířata – tak jak doporučují některé novější post-humanistické přístupy, kam by šlo zřejmě zařadit i animal-human studies, není možné je nezahrnout do výzkumu. Jsou-li zvířata schopna vstupovat do interakcí s lidmi a ovlivňovat je, nejsou pak stejně schopna se účastnit výzkumu? Zásadní otázkou by pak bylo: Jak spojit etologický výzkum se sociologickým? Jakkoliv úplné rozvinutí takového výzkumu nebylo rozhodně v možnostech bakalářské práce, pak opominutí možnosti takového přístupu bohužel ochudilo zajímavější přístup k tématu.

Anonymizace byla nedostatečně provedena a moje konzultantka, která se v oblasti péče o zvířata dlouhodobě pohybuje, byla schopná identifikovat bez potíží 5 z 6 útulků. Přičemž jeden z nich měl dokonce za sebou kontrolu veterinární správy a příkaz k zastavení činnosti.

Celkově lze říci, že autorčina snaha o vysvětlení *identity* pečovatelů, vzhledem ke zvoleným metodám a zdrojům, vede nakonec jen k předložení *ideologie* v pečovatelských domů.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorčin hlavní argument, že pečovatelé vytvářejí svoji identitu na základě pozitivního vztahu ke zvířatům, neobstojí v okamžik, kdy se začneme uvědomovat i dysfunkce a sociální problémy. Není totiž tak zcela zřejmé, zda motivem je zkušenost se zvířaty, nebo jde o oblast, kam se schylují lidé s určitými zkušenostmi s lidmi, se společností, nebo jsou okolnostmi donuceni (jak uvádí paní Markéta, str. 51).

Základní slabostí finálního argumentu je přehlédnutí tématu „fatality“, „bezvýchodnosti“ pečovatelů – respondenti mluví o nemožnosti přestat pracovat, o vlastní vyvolenosti pomáhat. Velká morální odměna a odpovědnost, stejně jako sebe-ospravedlňování v případě selhání a zároveň nízký charakter prospěšnosti (nejistá finanční odměna, neřešitelnost celkového problému, nenávisť k lidem atd.) mohou vést k závažným profesním deformacím, které jsou výsledkem funkce pečovatelských, tak i příčinou selhání těchto funkcí (z péče dochází k týrání zvířat).

Největší slabinou práce je přibírání argumentů od samotných pečovatelů. Zatímco struktura argumentace pečovatelů měla být podrobena analýze vůči skutečnosti „sociální struktury pečovatelských“ a stavu opečovávaných zvířat, taky výroky byly nekriticky, nesociologicky přejaty.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce obsahuje velké množství překlepů a pravopisných chyb.
Práce splňuje základní formální požadavky odborného textu.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Není pochyb o tom, že autorka věnovala práci nemalé úsilí. Avšak neochota věnovat se závažným problémům v samotném pečovatelském, vedlo k závažnému snížení sociologické hodnoty práce. Tomuto charakteru práce by více odpovídala diplomová práce – v bakalářské práci zřejmě stačilo jen vystihnout teoretická východiska a konceptuální problémy.

Studentka byla schopna vytvořit formálně přijatelný odborný text a aplikovat naučené metody „v terénu“. Její interpretace odborných textů je také ucházející.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Jak byste na práci navázala v podobě diplomového výzkumu?

Může sociologický výzkum vést k legitimizaci nesprávné péče o zvířata? Jaká je odpovědnost sociologa v této pozici?

Jaké alternativní metody byste použila pro hlubší a snadnější vstup do oblasti, který by odhalil její skutečně sociologicky zajímavou a problematickou povahu?

Celkové hodnocení práce: ***Bakalářská práce splňuje nároky kladené na tento typ práce a doporučuji ji k obhajobě***

Datum: 6. 6. 2016

Podpis: